

17.01.2021

Dnro 10262/91/2020

Tietosuojavaltuutetun lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi väestötietojärjestelmän ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Lausuntopyyntönne diaarinumerolla VN/26031/2020

Lausun alla valtionvarainministeriön lausuntopyynnössään esittämiin seuraaviin kysymyksiin:

- 1) *Näettekö ehdotetun VTJ-lain muutoksen tehokkaaksi keinoksi vähentää tietoturvaloukkausten uhreille aiheutuvaa vahinkoa? Onko muita tehokkaampia keinoja vähentää uhreille aiheutuvaa vahinkoa?*

Nähdäkseni VTJ-lain muutoksella on mahdollista vähentää tietoturvaloukkauksen uhreille aiheutuvaa vahinkoa. Sillä ei kuitenkaan ole mahdollista estää täysin vahinkoja. Onkin tärkeää, että tietoturvaloukkauksen uhreille ei pääsisi syntymään virheellistä käsitystä siitä, että henkilötunnuksen muuttaminen ratkaisee tilanteen. Jatkovalmistelun aikana olisikin tarkoin arvioita muutoksesta seuraavat hyödyt ja haitat suhteessa sillä tavoiteltuihin päämääriin ja toisaalta suhteessa muihin vaihtoehtoihin keinoihin.

Lisäksi totena, että tiedossani on myös tilanteita, joissa henkilö tunnistetaan muiden tietojen kuin henkilötunnuksen perusteella muuta kuin vahvaa tunnistautumista käyttäen. Vaikka henkilötunnusta käytetään hallituksenesitysluonnoksessa kuvatuin tavoin henkilön tunnistamiseen tai tunnistautumiseen, voi tunnistautuminen tapahtua myös muilla henkilötiedoilla käytettäessä heikkoa tunnistautumista.

Nähdäkseni tietoturvaloukkauksen uhreille aiheutuvaa vahinkoa olisi tehokkainta vähentää edellyttämällä vahvaa tunnistautumista nykyistä laajemmin. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, henkilötunnuksen käyttötapoihin vaikuttaa myös se, missä määrin voimassa olevassa lainsäädännössä on asetettu vaatimuksia henkilöllisyyden todentamiseksi erilaisissa asiointitilanteissa.

- 2) *Viitaten kappaleeseen 4.1. keskeisistä ehdotuksista, tulisiko selvitysvastuun jakautumisesta säätää henkilötunnuksen muuttamista hakevan ja Digi- ja väestötietoviraston välillä? Tulisiko Digi- ja väestötietovirastolle säätää jokin erityinen tiedonsaantioikeus vireillä olevaan rikosasiaan liittyvistä tiedoista siinä tapauksessa, että selvitysvastuun jakautumisen katsottaisiin edellyttävän nykyistä laajempaa tiedonsaantioikeutta?*

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että jatkovalmistelussa tullaan arvioimaan, tulisiko Digi- ja väestövirastolla olla nykyistä laajemmat tiedonsaantioikeudet. Esityksestä ei käy tarkasti ilmi, mitä tietoja em. tiedonsaantioikeuksien nojalla olisi mahdollista saada. Digi - ja väestövirastolla tulisi olla käytettävissään tarvittavat tiedot ehdotetun sääntelyn edellytysten täyttymisen arvioimiseksi.

Kiinnitän tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettävän, että henkilötunnuksen muuttamisella olisi voitava hyvin suurella todennäköisyydellä ehkäistä henkilötunnuksen väärinkäytöstä aiheutuvia merkittäviä haitallisia seurauksia.

On sinänsä perusteltua edellyttää, että henkilötunnuksen muuttamisella olisi voitava hyvin suurella todennäköisyydellä ehkäistä henkilötunnuksen väärinkäytöstä aiheutuvia merkittäviä haitallisia seuraamuksia. Ilmaisut ”hyvin suurella todennäköisyydellä” ja ”merkittäviä haitallisia seuraamuksia” ovat kuitenkin hyvin väljiä. Nähdäkseni jatkovalmistelussa tulisi kehitellä edelleen kriteerejä, joiden nojalla Digi- ja väestövirasto voisi arvioida edellä mainittujen edellytysten täyttymistä.

- 3) *Keskeiset kehitys- ja tarkennuskohteet esityksen vaikutusten arvioinnin osalta (esimerkiksi vaikutukset tietoja käsittelevien tiedonhallintaan ja tietoaineistojen muodostamiseen tai vaikutukset asiakkaisiin, mikäli asiakas ei ole toteuttanut hänen vastuullaan olevia toimenpiteitä).*

Nähdäkseni esityksen vaikutusten arviointia on mahdollista kehittää edelleen seuraavilta osin.

- 1) Esitysluonnoksessa on ansiokkaasta käyty läpi niitä toimenpiteitä, joista henkilötunnusta vaihtavalle henkilölle seuraa hallinnollista taakkaa. Tämän lisäksi voisi olla perusteltua eritellä toimenpiteet, joita identiteettivarakauden uhri tyypillisesti joutuu tekemään.

Tältä pohjalta olisi mahdollista vertailla näistä eri toimenpiteistä tietovuodon uhrille seuraavaa hallinnollista taakkaa.

- 2) Hallituksen esitysluonnoksessa on selvitetty miten henkilötunnus on toiminut. Esitysluonnoksessa muun muassa todetaan, että lähtökohtaisesti henkilötunnus ja sen käsittelymenettelyt ovat toimineet ja toimivat hyvin siinä tarkoituksessa johon henkilötunnus on tarkoitettu. Henkilötunnuksen avulla voidaan yksilöidä henkilöitä tietojärjestelmissä sekä esimerkiksi laskujen perinnässä, palkanmaksussa ja terveydenhuollossa. Nykyinen henkilötunnusjärjestelmä mahdollistaa myös eri palvelutuottajien tarjoamien palvelujen ja niissä olevien tietojen yhdistämisen samaan henkilöön.

Vaikutustenarviointia olisi perusteltua kehitellä edelleen arvioimalla millaisia vaikutuksia suunnitellulla muutoksella voisi olla muun muassa edellä mainituille henkilötunnuksen ”hyville ominaisuuksille”.

4) *Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta*

Viitataan tältä osin tietosuojavaltuutetun henkilötunnuksesta aiemmin lausumaan.

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Puhelinvaihde: 029 566 6700

Verkkosivut: www.tietosuoja.fi